

Sujungtos bylos C-78/08–C-80/08

Ministero dell'Economia e delle Finanze ir kt.

prieš

Paint Graphos Soc. coop. arl ir kt.

(Corte suprema di cassazione prašymai priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Priimtinumai – Valstybės pagalba – Kooperatinės bendrovės taikomos mokesčių lengvatos – Pripažinimas valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnį – Suderinamumas su bendrąja rinka – Sąlygos“

Sprendimo santrauka

1. *Prejudiciniai klausimai – Teisingumo Teismo jurisdikcija – Ribos – Valstybės pagalbos suderinamumo su bendrąja rinka nagrinėjimas – Neįtraukimas*

(EB 234 straipsnis)

2. *Valstybių teikiama pagalba – Sąvoka – Gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės taikomos mokesčių lengvatos – Įtraukimas – Sąlygos*

(EB 87 straipsnio 1 dalis)

1. Nors per pagal EB 234 straipsnį pradėtą procedūrą Teisingumo Teismas neturi priimti sprendimo dėl nacionalinės teisės normų suderinamumo su Sąjungos teise ir aiškinti nacionalinių statymų ar kitų teisės aktų, jis yra kompetentingas prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, leidžiantį šiam įvertinti tokį suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje.

Konkrečiai kalbant, Komisijos kompetencija įvertinti pagalbos suderinamumą su bendrąja rinka neįkloti nacionaliniam teismui pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl pagalbos sąvokos išaiškinimo. Todėl Teisingumo Teismas gali, be kita ko, pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui Sąjungos teisės išaiškinimą, kuris leistų šiam teismui nustatyti, ar nacionalinė priemonė gali būti pripažįstama valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal Sąjungos teisę.

(žr. 34 ir 35 punktus)

2. Gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės pagal nacionalinę nuostatą, kuria numatomos tam tikros mokesčių lengvatos, taikomas atleidimas nuo mokesčių yra valstybės pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, tik jeigu tenkinamos visos šios nuostatos taikymo sąlygos, t. y. pirma, ši priemonė finansuojama valstybės arba iš valstybės išteklių, antra, ši priemonė yra atrankinio pobūdžio ir, trečia, ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai ir dėl jos iškraipoma konkurencija. Šiuo atveju nacionalinis teismas turėtų konkrečiai įvertinti, ar gamybos ir darbo kooperatinė bendrovė atleidimas nuo mokesčių nėra atrankinio pobūdžio, ir tai, ar ji galima pateisinti nacionalinės mokesčių sistemos, kuriai jis priklauso, pobūdžiu arba bendra struktūra, visų pirma nustatydamas, ar atitinkamos kooperatinės bendrovės padėtis iš tiesų yra panaši į tą, kurioje atsideri kiti tokio subjekto, kurio pelno

siekian?i? teis?s subjekt? forma, ir, jei taip, ar palankesnis min?t? kooperatini? bendrovi? apmokestinimas, pirma, yra b?dingas atitinkamoje valstyb?je nar?je taikomos mokes?i? sistemos pagrindiniams principams ir, antra, atitinka nuoseklumo ir proporcingumo principus.

(žr. 43, 82 punktus ir rezoliucin? dal?)

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. rugs?jo 8 d.(*)

„Prašymas priimti prejudicin? sprendim? – Priimtinas – Valstyb?s pagalba – Kooperatin?ms bendrov?ms taikomos mokes?i? lengvatos – Pripažinimas valstyb?s pagalba, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsn? – Suderinamumas su bendr?ja rinka – S?lygos“

Sujungtose bylose C?78/08–C?80/08

d?l *Corte suprema di cassazione* (Italija) 2007 m. lapkri?io 29 d. ir gruodžio 20 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2008 m. vasario 25 d., pagal EB 234 straipsn? pateikt? prašym? priimti prejudicin? sprendim? bylose

Ministero dell’Economia e delle Finanze,

Agenzia delle Entrate

prieš

Paint Graphos Soc. coop. arl (C?78/08),

Adige Carni Soc. coop. arl, likviduojama,

prieš

Agenzia delle Entrate,

Ministero dell’Economia e delle Finanze (C?79/08),

ir

Ministero delle Finanze

prieš

Michele Franchetto (C?80/08),

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kur? sudaro kolegijos pirmininkas A. Tizzano, teis?jai J. J. Kasel (praneš?jas), M. Ileši?, M. Safjan ir M. Berger,

generalinis advokatas N. Jääskinen,

pos?džio sekretor? R. ?ere?, administrator?,

atsižvelg?s ? rašytin? proceso dal? ir ?vykus 2010 m. kovo 11 d. pos?džiui,

išnagrin?j?s pastabas, pateiktas:

- *Paint Graphos Soc. coop. arl* ir *Adige Carni Soc. coop. arl*, likviduojamos bendrov?s, atstovaujam? *avvocati* F. Capelli, L. Salvini, L. Paolucci, A. Abate, P. Piva ir L. Manzi,
- M. Franchetto, atstovaujamo *avvocato* M. Bianca,
- Italijos vyriausyb?s, atstovaujamos I. M. Braguglia, v?liau G. Palmieri, padedam? *avvocato dello Stato* P. Gentili,
- Ispanijos vyriausyb?s, atstovaujamos M. Muñoz Pérez,
- Pranc?zijos vyriausyb?s, atstovaujamos G. de Bergues, A. L. Vendrolini ir B. Beaupère?Manokha,
- Europos Komisijos, atstovaujamos R. Lyal, G. Conte ir C. Urraca Caviedes,
- ELPA prieži?ros institucijos, atstovaujamos X. Lewis,

susipažin?s su 2010 m. liepos 8 d. pos?dyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima š?

Sprendim?

1 Šie prašymai priimti prejudicin? sprendim? pateikti d?l EB 87 straipsnio ir draudimo piktnaudžiauti mokes?i? teise principo išaiškinimo.

2 Šie prašymai buvo pateikti nagrin?jant tris gin?us atitinkamai tarp *Ministero dell'Economia e delle Finanze* ir *Agenzia delle Entrate* bei *Paint Graphos Soc. coop. Arl* (toliau – *Paint Graphos*) (C?78/08); tarp *Adige Carni Soc. coop. arl*, likviduojamos bendrov?s (toliau – *Adige Carni*), ir *Agenzia delle Entrate* bei *Ministero dell'Economia e delle Finanze* (C?79/08), ir tarp *Ministero delle Finanze* bei M. Franchetto (C?80/08) d?l prašym? taikyti atleidim? nuo ?vairi? mokes?i?, ? kur? gamybos ir darbo kooperatin?s bendrov?s turi teis? pagal Italijos mokes?i? teis?.

Teisinis pagrindas

S?jungos teis?

3 1998 m. gruodžio 10 d. Europos Bendrij? Komisija paskelb? pranešim? d?l valstyb?s pagalbos taisykli? taikymo su tiesioginiu verslo apmokestinimu susijusioms priemon?ms (OL C 384, p. 3, toliau – pranešimas d?l tiesioginio verslo apmokestinimo), kuriame ji siek? paaiškinti tam tikrus valstyb?s pagalbos, suteikiamos mokestin?mis priemon?mis, aspektus.

4 Po to, kai buvo priimtas 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1435/2003 d?l

Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto (OL L 207, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 280), 2004 m. vasario 23 d. Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui skirtame pranešime dėl kooperatinių bendrovių skatinimo Europoje (COM(2004) 18 galutinis, toliau – pranešimas dėl kooperatinių bendrovių skatinimo Europoje) Komisija nurodė specifinius kooperatinių bendrovių požymius ir šio tipo bendrovių plėtros valstybėse narėse skatinimo priemones.

Nacionalinės teisės aktai

5 Italijos Konstitucijos 45 straipsnyje numatyta:

„Respublika pripažįsta bendradarbiavimo, siekiant savitarpio pagalbos ir neturint privataus spekuliacinio tikslo, socialinę funkciją. Ši statymais turi būti remiama ir skatinama jo plėtra, naudojant tinkamiausias priemones, ir užtikrintas, numatant tinkamą kontrolę, jo pobūdis ir tikslai. Ši statymais turi būti saugomi ir skatinami amatai.“

6 1973 m. rugsėjo 29 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 601 dėl mokesčių lengvatų (GURI, Nr. 268, 1973 m. spalio 16 d., paprastasis priedas, p. 3; toliau – DPR Nr. 601/1973) versijoje, galiojančioje susiklostant pagrindinių bylų aplinkyboms, t. y. 1984–1993 m., numatyta:

„10 straipsnis (Žemės ūkio ir nedidelės apimties žvejybos kooperatyvai)

1. Žemės ūkio kooperatinių bendrovių ir jų asociacijų pajamoms, gaunamoms iš gyvūnų, šeriamų pašaru, kurio bent ketvirtadalis gaunamas iš narių žemės, auginimo, taip pat iš žemės ūkio ar zootechnikos produktų bei gyvūnų, kuriais prisidėjo nariai neviršydami jų žemės turimų galimybių ribų, tvarkymo, perdirbimo ir pardavimo, laikantis 1973 m. rugsėjo 29 d. Respublikos Prezidento dekreto <...> [Nr. 597] 28 straipsnio c punkte nustatytų ribų, juridiniai asmenys pelno mokestis ir vietos pajamų mokestis netaikomi.

2. Jei kooperatyvo ar jo narių vykdomos veiklos apimtis viršija 1 dalyje ir minėto dekreto 28 straipsnio b ir c punktuose nustatytas ribas, neapmokestinama ta kooperatyvo ar asociacijos pajamų dalis, kuri atitinka su žemės ūkiu susijusias pajamas, gautas iš narių žemių.

3. Nedidelės apimties žvejybos kooperatyvų ir jų asociacijų pajamoms juridiniai asmenys pelno mokestis ir vietos pajamų mokestis netaikomi. Nedidelės apimties žvejybos kooperatyvais laikomi tie kooperatyvai, kurie žvejybos įroje veikia vykdo profesiniu pagrindu naudodami vien laivus, patenkančius į 1968 m. spalio 2 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 1639 8 straipsnyje numatytas 3 ir 4 kategorijas, arba žvejoja vidaus vandenyse.

11 straipsnis (Gamybos ir darbo kooperatyvai)

1. Gamybos ir darbo kooperatyvų ir jų asociacijų pajamoms netaikomas juridinių asmenų pelno mokestis ir vietos pajamų mokestis, jei atlyginimų, faktiškai išmokėtų nuolat dirbantiems jų nariams, dydis, skaitant ir paskutinįjį dalyje numatytas sumas, nėra mažesnis nei 60 % bendros visų kitų išlaidų sumos, išskyrus išlaidas, susijusias su žaliavomis, ir tiekimo išlaidas. Jei atlyginimų suma yra mažesnė nei 60 %, bet ne mažesnė nei 40 % visų kitų išlaidų, juridiniai asmenys pelno mokestis ir vietos pajamų mokestis mažinami perpus.

2. Gamybos kooperatinių bendrovių 1 dalies nuostatos taikomos, jeigu jų nariai tenkina visus reikalavimus, kurie darbo kooperatyvo nariams numatyti 1947 m. gruodžio 14 d. Laikinojo valstybės vadovo įstatyminio dekreto <...> [Nr. 1577] 23 straipsnyje ir vėlesniuose jo pakeitimuose.

3. Siekiant apskaičiuoti gamybos ir darbo kooperatinių bendrovių bei jų asociacijų pajamas,

sumos, išmokėtos darbuotojams, kurie yra kooperatyvo nariai, kaip atlyginimo priedas, gali būti išskaičiuotos neviršijant faktinio atlyginimo, padidintą 20 %.

12 straipsnis (Kitos kooperatinės bendrovės)

- 10 ir 11 straipsniuose nenurodytoms kooperatinėms bendrovėms ir jų asociacijoms juridiniai asmenys pelno mokestis ir vietos pajamų mokestis mažinami ketvirtadaliu.
- Atsižvelgdama į vietos pajamų mokestį bendrovė ar asociacija turi teisę vietoje 1 dalyje numatyto sumažinimo pasirinkti atskaitymus, numatytus 1973 m. rugsėjo 29 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 599 7 straipsnio ketvirtoje dalyje. Pasirinkti reikia pateikiant kasmetinę deklaraciją, prie kurios turi būti pridėtas su atskaitymais susijusių narių sąrašas, kurio nepridėjus deklaracija laikoma niekine.
- Kiek tai susiję su vartojimo kooperatinėmis bendrovėmis ir jų asociacijomis, laikantis 1 ir 2 dalių nuostatų, iš pajamų gali būti atskaitomos sumos, kurios nariams paskirstomos kompensuojant dalį pirktų prekių kainos.

13 straipsnis (Narių finansavimas)

- Vietos pajamų mokesčiu neapmokestinamos palūkanos nuo sumų, išskyrus įstatinio kapitalo dalį, kurias nariai fiziniai asmenys perduoda kooperatinei bendrovei ir jų asociacijoms arba kurių šios negrąžina nariams, jeigu:
 - a) perduotos arba negrąžintos sumos panaudojamos tik tam, kad būtų pasiektas socialinis tikslas ir neviršija 40 mln. litų kiekvienam nariui; ši viršutinė riba padidinama iki 80 mln. litų žemės ūkio produktų saugojimo, apdorojimo, gamybos ir pardavimo kooperatyvams bei gamybos ir darbo kooperatyvams;
 - b) palūkanos nuo aptariamų sumų neviršija palūkanų normų viršutinės ribos, taikomos pašto taupymo sertifikatų turėtojams.

<...>

14 straipsnis (Lengvatų taikymo sąlygos)

- Šiame skyriuje numatytos mokesčių lengvatos taikomos kooperatinėms bendrovėms ir jų asociacijoms, kurios veikia pagal savitarpio pagalbos principus, numatytus valstybės įstatymuose, ir kurios yra įrašytos į prefektūrų registrus arba bendrą kooperatyvų registrą.
- Reikalavimai, susiję su savitarpio pagalbos tikslais, laikomi įvykdytais, jei sąlygos, numatytos 1947 m. gruodžio 14 d. Laikinojo valstybės vadovo įstatyminio dekreto Nr. 1577 [dėl bendradarbiavimo priemonių (GURI, Nr. 17, 1948 m. sausio 22 d.)] 26 straipsnyje ir vėlesniuose jo pakeitimuose (toliau – įstatyminis dekretas Nr. 1577/1947), yra aiškiai numatytos įstatuose, nesuteikiant galimybės nukrypti, ir jei ši sąlygų buvimas iš tikrųjų buvo konstatuotas mokestiniu laikotarpiu ir penkerius metus prieš tai arba atitinkamu atveju – laikotarpiu nuo įstatų patvirtinimo, jeigu jis trumpesnis nei penkeri metai.
- Mokesčių lengvatų taikymo sąlygas tikrina mokesčių administracija, konsultuodamasi su Darbo ministerija arba kitomis priežiūros institucijomis.“

7 Įstatyminio dekreto Nr. 1577/1947 26 straipsnis suformuluotas taip:

„Siekiant apmokestinti laikoma, kad reikalavimai, susiję su savitarpio pagalbos tikslais, įvykdyti, jei

kooperatyvo ?statuose yra tokios s?lygos:

- a) draudimas pervesti dividendus, viršijančius teis?s aktuose ?tvirtint? pal?kan? norm?, taikom? faktiškai pervestam kapitalui;
- b) draudimas paskirstyti rezerv? nariams bendrov?s veikimo laikotarpiu;
- c) bendrov?s likvidavimo atveju viso turto, at?mus tik ?nešt? kapital? ir galimus dividendus, perdavimas visuomenei naudingais tikslais, laikantis savitarpio pagalbos principo.

<...>“

8 1977 m. gruodžio 16 d. ?statymo Nr. 904 d?l juridini? asmen? pelno mokes?io sistemos ir dividend? bei akcinio kapitalo padid?jimo apmokestinimo sistemos pakeitimo, minimalaus bendrov? akcinio kapitalo koregavimo ir kit? su mokes?iais ir bendrov? teise susijusi? nuostat? (1977 m. gruodžio 17 d. GURI Nr. 343) 12 straipsnyje numatyta:

„Laikantis 1973 m. rugs?jo 29 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 601, v?liau iš dalies pakeisto ir papildyto, III skyriaus nuostat?, ? nesiskirstom? rezerv? pervestos sumos n?ra kooperatini? bendrov? ir j? asociacij? apmokestinamos pajamos, jei n?ra galimyb?s kokia nors forma j? paskirstyti nariams, ir tai galioja tiek bendrov?s ar asociacijos veikimo metu, tiek jas likviduojant.“

Gin?ai pagrindin?se bylose

Byla C?78/08

9 Po *Guardia di Finanza* atlikt? patikrinim? Materos mokes?i? administracija išsiunt? pagal Italijos teis? ?steigtai kooperatinei bendrovei *Paint Graphos* pranešim? apie mok?tin? mokest?, kuriuo buvo pataisytas šios bendrov?s 1993 m. pajam? dydis, pagal kur? apskai?iuojamas juridini? asmen? pelno mokestis (toliau – JAPM) ir vietos pajam? mokestis (toliau – VPM). Tuo pa?iu pranešimu ši mokes?i? administracija atsisak? pripažinti šios bendrov?s teis? ? atleidim? nuo mokes?i?, Italijos teis?s aktuose numatyt? kooperatin?ms bendrov?ms.

10 *Paint Graphos*, remdamasi savo teise ? min?t? atleidim? nuo mokes?i?, pateik? ieškin? *Commissione tributaria provinciale di Matera* d?l šio pranešimo apie mok?tin? mokest?. Šis teismas ieškin? patenkino.

11 Mokes?i? administracija d?l šio sprendimo pateik? apeliacini? skund? *Commissione tributaria regionale della Basilicata*, kuris patvirtino pirmojoje instancijoje priimt? sprendim?.

12 *Ministero dell'Economia e delle Finanze* ir *Agenzia delle Entrate* š? sprendim? apskund? kasaciniu skundu, teigdami, kad, be kita ko, buvo pažeisti ir klaidingai taikomi DPR Nr. 601/1973 11 ir 14 straipsniai.

Byla C?79/08

13 1999 m. birželio 8 d. pranešimu apie mok?tin? mokest? Rovigo mokes?i? administracija pagal Italijos teis? ?steigtai kooperatinei bendrovei *Adige Carni* praneš?, kad ši neteko teis?s ? mokes?i? lengvatas, numatytas DPR Nr. 601/1973 10 ir paskesniuose straipsniuose, kad buvo padidintas jos 1993 m. apmokestinam? pajam? dydis ir atitinkamai padid?jo JAPM ir VPM, kuriuos ši bendrov? tur?jo mok?ti. Min?ta mokes?i? administracija, be kita ko, teig?, kad tam tikros išlaidos negali b?ti atskaitytos, nes jos nebuvo pagr?stos dokumentais arba nesusijusios su nagrin?jamais mokestiniais metais. Remdamasi *Guardia di Finanza* protokolu ji taip pat gin?ijo bendrov?s *Italcarni Srl* parengtas s?skaitas už nesudarytus sandorius ir atitinkam? sum? priskyr? pajamoms.

Kadangi ši suma nebuvo ?traukta ? apskait? kaip *Adige Carni* pajamos, mokes?i? administracija padar? išvad?, kad ji buvo paskirstyta nariams pažeidžiant DPR Nr. 601/1973 11 straipsn?.

14 *Adige Carni* pateik? ieškin? *Commissione tributaria provinciale di Rovigo*, šis panaikino gin?ijam? pranešim? apie mok?tin? mokest?.

15 Mokes?i? administracija apeliaciniu skundu š? sprendim? apskund? *Commissione tributaria regionale*, kuris patvirtino pranešim? apie mok?tin? mokest? ir tai, kad *Adige Carni* neteko teis?s ? atleidim? nuo mokes?i?.

16 Tada *Adige Carni* pateik? kasacin? skund?, be kita ko, teigdama, kad sprendimas atsisakyti suteikti nagrin?jam? atleidim? nuo mokes?i? yra nemotyvuotas arba nepakankamai motyvuotas.

Byla C?80/08

17 Monfalkon?s mokes?i? administracija ištais? Italijos pilie?io M. Franchetto pateiktas 1984–1988 m. pajam? deklaracijas remdamasi tuo, kad b?damas pagal Italijos teis? ?steigtos kooperatin?s bendrov?s *Cooperativa Maricoltori Alto Adriatico r.l.* (toliau – *Cooperativa Maricoltori*), turin?ios tiksl? auginti ir parduoti moliuskus, narys jis prad?jo veikti rinkoje kaip nepriklausomas asmuo, kaip ir kiti nariai, o ši bendrov?, kurios vardu b?davo išrašomos pirkimo ir pardavimo s?skaitos, po kiekvieno pardavimo sandorio gaudavo komisinius mokes?ius už kiekvien? suteikt? paslaug? ir paskirstydavo peln? nariams, užuot ?traukusi ? šiam tikslui numatyt? rezerv?.

18 Kiek tai susij? su *Cooperativa Maricoltori*, mokes?i? administracija užgin?ijo 1984 ir 1985 m. suteikt? atleidim? nuo JAPM ir susigr?žino atitinkamas sumas. Šios bendrov?s pareišk? ieškin? d?l 1985 mokestin? met? *Commissione tributaria di primo grado di Trieste* atmet?, nes 1984 mokestiniams metams buvo taikoma fiskalin? amnestija.

19 M. Franchetto apskund? su juo susijus? pranešim? apie mok?tin? mokest? *Commissione tributaria di primo grado di Trieste*, teigdamas, jog negin?ytina, kad kooperatyvo statuso pripažinimo min?tai bendrovei s?lygos buvo tenkinamos, nes nebuvo gauta Darbo ministerijos nuomon?, numatyta DPR Nr. 601/1973 14 straipsnyje.

20 *Commissione tributaria di primo grado di Trieste* patenkino M. Franchetto ieškin?.

21 Ta?iau Monfalkon?s mokes?i? administracijai pateikus apeliacin? skund?, antrojoje instancijoje M. Franchetto prašymai buvo atmesti, nes *Commissione tributaria di secondo grado* man?, kad *Cooperativa Maricoltori* siek? ne savitarpio pagalbos, bet „konsorciumo“ tiksl?.

22 Teigdamas, kad turi kooperatyvo ?darbinto nario status?, pripaž?stam? kooperatyvo ?statuose, M. Franchetto kreip?si ? *Commissione tributaria centrale di Roma*, kuri ieškovo pateikt? argument? nenagrin?jusi iš esm?s nusprend?, jog negal?jo b?ti atsisakyta atleisti min?t? kooperatin? bendrov? nuo mokes?i?, prieš tai negavus privalomos Darbo ministerijos nuomon?s.

23 *Ministero delle Finanze* kasaciniu skundu prašo panaikinti min?to teismo sprendim?, remdamasi, be kita ko, DPR Nr. 601/1973 14 straipsnio pažeidimu, nes pranešimas apie mok?tin? mokest? buvo susij?s su kooperatin?s bendrov?s nariu, o ne su ja pa?ia, tod?l nereik?jo gauti Darbo ministerijos nuomon?s.

24 2008 m. kovo 31 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-78/08–C-80/08 buvo sujungtos tam, kad bendrai b?t? vykdoma rašytin? ir žodin? proceso dalys bei priimtas sprendimas.

Prejudiciniai klausimai

25 Pažymėjus, kad jo nagrinjamą ginant objektas yra teisėtai visiškai ar dalinai atleidimas nuo mokesčių, kuris pagal Italijos teisės aktus gali būti taikomas tik kooperatinėms bendrovėms dėl specifinio jo siekiamo tikslo, pripažįstamo Italijos Konstitucijos 45 straipsniu, kuriuo siekiama skatinti tokio tipo bendrovių socialinę funkciją ir iš esmės savitarpio pagalbos pobūdį, *Corte suprema di cassazione* laikosi nuomonės, kad norint nustatyti, ar šios lengvatos atitinka Sąjungos teisę, iš pradžių svarbu išsiaiškinti, ar ir, jei taip, kokiomis sąlygomis tai, kad nagrinjamos kooperatinės bendrovės tokiu būdu sutaupo mokesčių išsą, kurios dažnai nemažos, yra su bendroja rinka nesuderinama pagalba, kaip suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį. Jei šios lengvatos būtų nesuderinamos, dėl EB 88 straipsnio 3 dalies tiesioginio poveikio nacionalinės institucijos, įskaitant teismus, turėtų netaikyti DPR Nr. 601/1973.

26 Taip pat, jei tai, kad nagrinjamos bendrovės pasirenka kooperatyvo formą, būtų piktnaudžiavimas teise, galintis iškraipyti rinkos taisykles, laisvą konkurenciją ir pažeisti vienodo požiūrio principą, šiuo atveju tai reikštų, kad kooperatinės bendrovės teisine forma negalima remtis prieš mokesčių administraciją, kuri galėtų reikalauti, kad šios bendrovės laikytųsi prastos mokesčių tvarkos, taikomos pelno siekiančioms bendrovėms. *Corte suprema di cassazione* manymu, svarbu nustatyti, ar nagrinjamos lengvatos yra pateisinamos ir proporcingos, atsižvelgiant ne tik į tam tikrą kooperatinių bendrovių rinkos dalies dydį, bet ir į nacionalinėje teisėje numatytos kontrolės sistemos trūkumus.

27 Šiuo atžvilgiu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, jog tik *polizia tributaria* (mokesčių policija) įsikišimas leidžia konstatuoti, kad pagrindinėse bylose nagrinjamos kooperatinės bendrovės nesiekia savitarpio pagalbos tikslo, priešingai nei jos teigia ar tvirtinta jį įstatuose, o kontrolės institucijos, galios užtikrinti Italijos teisės aktuose numatytą sąlygą, susijusią su savitarpio pagalbos tikslu, laikymąsi, neturėjo galimybės identifikuoti šios anomalijos. Tokie kontrolės sistemos trūkumai gali sudaryti sąlygas piktnaudžiauti taikant kriterijus, leidžiančius kooperatinėms bendrovėms pasinaudoti palankesne apmokestinimo tvarka.

28 Tokiomis aplinkybėmis *Corte suprema di cassazione* nusprendė sustabdyti bylą nagrinjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus, kurie trijose bylose (C-78/08–C-80/08) suformuluoti identišškai:

„1. Ar mokesčių lengvatos kooperatinėms bendrovėms, galiojančios pagal DPR [Nr. 601/1973] 10, 11, 12, 13 ir 14 straipsnius, yra suderinamos su konkurencijos teise ir ar šiuo atveju jos gali būti laikomos valstybės pagalba pagal EB sutarties 87 straipsnį, visų pirma galiojant netinkamai priežiūros ir kovos su piktnaudžiavimu sistemai, numatyta [įstatyminiame dekrete Nr. 1577/1947]?

2. Konkrečiai kalbant apie tai, ar ginjamos mokesčių lengvatos gali būti kvalifikuojamos kaip valstybės pagalba, ar šios priemonės gali būti laikomos proporcingomis tikslams, numatytiems kooperatinėms bendrovėms; ar priimant sprendimą dėl proporcingumo gali būti atsižvelgta ne tik į atskirą priemonę, bet ir į naudą, kuri suteikia visos priemonės, ir iš to kylant konkurencijos iškraipymą?

3. Siekiant atsakyti į pirmesnius klausimus, ar reikia atsižvelgti į tai, kad kontrolės sistema vis dar labai silpnina bendrovių teisės reforma, visų pirma kiek tai susiję su kooperatinėmis bendrovėmis, kurios, remiantis 2004 m. įstatymu Nr. 311, yra dominuojančio, o ne išimtinio savitarpio pagalbos pobūdžio?

4. Nepaisant to, ar aptariamoms mokesčių lengvatomis gali būti kvalifikuojamos kaip valstybės

pagalba, ar kooperatinės bendrovės teisinės formos naudojimas, net nesant sukėlavimo ar apgaulės, gali būti laikomas piktnaudžiavimu teise, kai tokia forma naudojama išimtinai ar daugiausia siekiant sutaupyti mokestinį lėšų?”

Dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą

29 *Paint Graphos, Adige Carni* ir pastabas Teisingumo Teismui pateikusios vyriausybės, išskyrus Prancūzijos vyriausybę, ir Komisija reiškia abejones dėl šių prašymų priimti prejudicinį sprendimą arba bent jau dėl vieno ar kito pateikto klausimo priimtinumą. Savo poziciją dėl esmės jos išsakė tik papildomai.

30 Šiuo atžvilgiu pirmiausia svarbu priminti, kad, vykstant SESV 267 straipsnyje numatytam procesui, tik būtų nagrinėjantis nacionalinis teismas, atsakingas už sprendimo priėmimą, atsižvelgdamas į konkrečios bylos aplinkybes, turi įvertinti, ar reikia pateikti prašymų priimti prejudicinį sprendimą, kad galėtų priimti savo sprendimą, ir Teisingumo Teismui pateikiamą klausimą svarbų. Todėl iš principo Teisingumo Teismas turi priimti sprendimą tuo atveju, kai pateikiami klausimai yra susiję su Sąjungos teisės išaiškinimu (žr., be kita ko, 2010 m. birželio 10 d. Sprendimo *Bruno ir kt.*, C-395/08 ir C-396/08, Rink. p. I-0000, 18 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

31 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytus teisinius pagrindus ir faktines aplinkybes, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės ir teisinės aplinkybės, kurių reikia norint naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *van der Weerd ir kt.*, C-222/05–C-225/05, Rink. p. I-4233, 22 punktas; 2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, Rink. p. I-0000, 27 punktas ir minėto Sprendimo *Bruno ir kt.* 19 punktas).

32 Todėl tik išskirtinomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas gali patikrinti aplinkybes, kuriomis į jį kreipėsi nacionalinis teismas (šiuo klausimu žr. 2001 m. kovo 13 d. Sprendimo *PreussenElektra*, C-379/98, Rink. p. I-2099, 39 punktą). Bendradarbiavimo principas, kuriuo turi būti vadovaujamasi prejudicinio sprendimo priėmimo procedroje, suponuoja, kad nacionalinis teismas savo ruožtu turi atsižvelgti į Teisingumo Teismui suteiktą funkciją prisidėti prie teisingumo vykdymo valstybės narėse, o ne pateikti konsultacines nuomones dėl bendrų ar hipotetinių klausimų (2003 m. birželio 12 d. Sprendimo *Schmidberger*, C-112/00, Rink. p. I-5659, 32 punktas ir jame nurodyta teismo praktika).

33 Kalbant apie šiuos prašymus priimti prejudicinį sprendimą, reikia pažymėti, kad nacionalinis teismas pirmaisiais dviem klausimais siekia išsiaiškinti, ar mokesčių lengvatos, kurios pagal atitinkamą nacionalinę teisę suteikiamos kooperatinėms bendrovėms, yra suderinamos su Sąjungos teise, o konkrečiai kalbant, ar minėtas lengvatas galima pripažinti „valstybės pagalba“, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį.

34 Pagal nusistovėjusią teismo praktiką, nors per pagal SESV 267 straipsnį pradėtą procedūrą Teisingumo Teismas neturi priimti sprendimo dėl nacionalinės teisės normų suderinamumo su Sąjungos teise bei aiškinti nacionalinę statymą ar kitą teisės aktą, jis yra kompetentingas prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teismui pateikti Sąjungos teisės išaiškinimą, leidžiantį jam įvertinti tokį suderinamumą, kad galėtų priimti sprendimą savo nagrinėjamoje byloje (žr., be kita ko, 1993 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Hünermund ir kt.*, C-292/92, Rink. p. I-6787, 8 punktą ir 2001 m. lapkričio 27 d. Sprendimo *Lombardini ir Mantovani*, C-285/99 ir

C?286/99, Rink. p. I?9233, 27 punkt?).

35 Konkre?iai kalbant, jau buvo nuspr?sta, kad Komisijos kompetencija ?vertinti pagalbos suderinamum? su bendr?ja rinka nekludo nacionaliniam teismui pateikti Teisingumo Teismui prejudicini? klausim? d?l pagalbos s?vokos i?ai?kinimo (1999 m. birželio 29 d. Sprendimo *DM Transport*, C?256/97, Rink. p. I?3913, 15 punktas). Tod?l Teisingumo Teismas gali, be kita ko, pateikti prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui S?jungos teis?s i?ai?kinim?, kuris leist? šiam teismui nustatyti, ar nacionalin? priemon? gali b?ti pripaž?stama valstyb?s pagalba, kaip tai suprantama pagal S?jungos teis? (žr. 2010 m. birželio 10 d. Sprendimo *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C?140/09, Rink. p. I?0000, 24 punkt? ir jame nurodyt? teismo praktik?).

36 Darytina išvada, jog aplinkyb?, kad du pirmieji klausimai suformuluoti kaip susij? su DPR Nr. 601/1973 suderinamumu su reikšmingomis S?jungos teis?s nuostatomis, negali lemti j? nepriimtino.

37 Tas pats pasakytina apie aplinkyb?, kad pirmajame iš ši? dviej? klausim? taip pat pateikiama nuoroda ? DPR Nr. 601/1973 10 ir 12 straipsnius, kuriuose kalbama apie kooperatines bendroves, kurios n?ra gamybos ir darbo kooperatin?s bendrov?s, net jeigu *Corte suprema di cassazione* pagrindin?se bylose nagrin?jamas bendroves pripažino „gamybos ir darbo kooperatyvais“, kaip tai suprantama pagal to paties dekreto 11 straipsn?. Du pirmuosius klausimus reikia laikyti priimtinais tiek, kiek juose kalbama apie gamybos ir darbo kooperatini? bendrovi? situacij?, apibr?žiam? pagal min?to dekreto 11 straipsn?, prireikus ai?kinam? kartu su šio dekreto 13 ir 14 straipsniais.

38 Taigi atsižvelgiant ? tai, kas išd?styta, reikia suprasti, kad dviem pirmaisiais klausimais, kuriuos reikia nagrin?ti kartu, iš esm?s klausiama, ar ir, jei taip, kiek gamybos ir darbo kooperatin?ms bendrov?ms, kaip antai nagrin?jamos pagrindin?se bylose, pagal toki? nacionalin? nuostat?, kaip DPR Nr. 601/1973 11 straipsnis, taikomos mokes?i? lengvatos gali b?ti pripaž?stamos „valstyb?s pagalba“, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dal?.

39 Kalbant apie tre?i?j? klausim?, reikia konstatuoti, kad *Corte suprema di cassazione* jame pateikia nuorod? ? teis?s akt? pakeitimus, padarytus po pagrindini? byl? faktini? aplinkybi? susiklostymo dienos. Be to, min?tame klausime esanti nuoroda ? 2004 m. ?statym? Nr. 311 neturi reikšm?s sprendžiant gin?us, nagrin?jamus prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo. Tod?l tre?iasis klausimas nepriimtinas.

40 Kalbant apie prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusio teismo ketvirt?j? klausim?, susijus? su galimu pagrindin?se bylose nagrin?jam? bendrovi? piktnaudžiavimu teise, reikia priminti, kad pagal nusistov?jusi? Teisingumo Teismo praktik? teis?s subjektai negali suk?iaudami ar piktnaudžiaudami remtis S?jungos teis?s normomis (žr., be kita ko, 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Halifax ir kt.*, C?255/02, Rink. p. I?1609, 68 punkt? ir 2007 m. rugs?jo 20 d. Sprendimo *Tum ir Dari*, C?16/05, Rink. p. I?7415, 64 punkt?).

41 Ta?iau negin?ytina, kad lengvatos, pagal DPR Nr. 601/1973 suteiktos pagrindin?se bylose nagrin?jamoms kooperatin?ms bendrov?ms, buvo ?tvirtintos ne S?jungos, o tik Italijos nacionalin?je teis?je. Taigi šioje byloje n?ra pažeistas draudimo piktnaudžiauti teis?mis pagal S?jungos teis? principas.

42 Taigi, kadangi ketvirtasis klausimas n?ra susij?s su S?jungos teis?s ai?kinimu, Teisingumo Teismas n?ra kompetentingas j? nagrin?ti.

D?I prejudicini? klausim?

43 Siekiant atsakyti ? pirmuosius du klausimus, performuluotus šio sprendimo 38 punkte, prašym? priimti prejudicin? sprendim? pateikusiam teismui b?tina pateikti reikiam? s?lyg?, nuo kuri? priklauso, ar nacionalin? priemon? pagal EB 87 straipsnio 1 dal? laikoma valstyb?s pagalba, t. y. pirma, kad šios priemon?s finansavimas b?t? vykdomas valstyb?s arba iš valstyb?s ištekl?, antra, kad ši priemon? b?t? atrankinio pob?džio, ir, trečia, kad ji daryt? ?tak? valstybi? nari? tarpusavio prekybai ir d?l jos b?t? iškraipoma konkurencija, išaiškinim?. Taigi reikia paeiliui išnagrin?ti šias tris s?lygas.

D?I s?lygos, kad priemon? b?t? finansuojama valstyb?s arba iš valstyb?s ištekl?

44 EB 87 straipsnio 1 dalyje kalbama apie „valstyb?s nar?s arba iš jos valstybin? ištekl? bet kokia forma suteikt? pagalb?“.

45 Pagal nusistov?jusi? teismo praktik? pagalbos s?voka yra platesn? nei subsidijos s?voka, nes apima ne tik pozityvi?sias išmokas, kaip antai pa?ios subsidijos, bet ir priemones, ?vairiais b?dais mažinan?ias ?monei paprastai tenkan?ias finansines prievoles, kurios, nors ir n?ra subsidijos tiesiogine šio žodžio prasme, yra panašaus pob?džio ir turi tok? pat? poveik? (žr., be kita ko, 2001 m. lapkri?io 8 d. Sprendimo *Adria-Wien Pipeline ir Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke*, C?143/99, Rink. p. I?8365, 38 punkt?; 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Ispanija prieš Komisij?*, C?501/00, Rink. p. I?6717, 90 punkt? ir jame nurodyt? teismo praktik?; taip pat 2006 m. sausio 10 d. Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.*, C?222/04, Rink. p. I?289, 131 punkt?).

46 Iš to darytina išvada, kad nors priemon?, kuria valdžios institucijos tam tikras ?mones atleidžia nuo mokes?i?, ir n?ra valstyb?s ištekl? perdavimas, subjektai, kuriems ji skirta, d?l jos atsiduria palankesn?je finansin?je pad?tyje nei kiti apmokestinamieji asmenys, tod?l ji yra „valstyb?s pagalba“, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dal?. Valstyb?s pagalba taip pat gali b?ti priemon?, kuria sumažinami mokes?iai tam tikroms ?mon?ms, arba atidedamas ?prastai mok?tino mokes?io sumok?jimo terminas (min?to Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.* 132 punktas).

47 Tod?l konstatuotina, kad nacionalin? priemon?, kaip antai nagrin?jama pagrindin?se bylose, yra valstyb?s vykdomas finansavimas.

D?I s?lygos, kad gin?ijama priemon? b?t? atrankinio pob?džio

48 Pagal EB 87 straipsnio 1 dal? draudžiama pagalba, „kuri palaiko tam tikras ?mones arba tam tikr? prek? gamyb?“, t. y. atrankinio pob?džio pagalba.

49 Siekiant nustatyti, ar nacionalin? mokestin? priemon? yra „atrankinio pob?džio“, vis? pirma reikia identifikuoti ir išnagrin?ti bendr? arba „?prast?“ mokes?i? sistem?, taikom? atitinkamoje valstyb?je nar?je. Tuomet, atsižvelgiant ? š? bendr? arba „?prast?“ mokes?i? sistem?, reikia ?vertinti ir nustatyti, ar nagrin?jama mokestine priemone suteikiamas pranašumas gali b?ti atrankinio pob?džio, ?rodant, kad šia priemone nukrypstama nuo tokios bendros sistemos tiek, kiek pagal š? priemon? diferencijuojami ?kio subjektai, kurie, atsižvelgiant ? šios valstyb?s nar?s mokes?i? sistemos tiksl?, yra panašioje faktin?je ir teisin?je pad?tyje (šiuo klausimu žr. 2006 m. rugs?jo 6 d. Sprendimo *Portugalija prieš Komisij?*, C?88/03, Rink. p. I?7115, 56 punkt?).

50 Šiuo atžvilgiu, viena vertus, iš Teisingumo Teismo turimos informacijos matyti, kad, siekiant apskai?iuoti bendrovi? pelno mokest?, atitinkam? gamybos ir darbo kooperatini? bendrovi?

mokes?io baz? nustatoma taip pat kaip ir kit? tip? bendrovi? atveju, t. y. pagal gryn?j? peln?, gaut? iš ?mon?s veiklos per mokestinius metus. Tod?l bendrovi? pelno mokest? reikia laikyti referencine teis?s sistema, siekiant ?vertinti, ar nagrin?jama priemon? yra atrankinio pob?džio.

51 Kita vertus, reikia pažym?ti, kad, nukrypstant nuo bendrai juridiniams asmenims taikomos taisykl?s, nagrin?jam? gamybos ir darbo kooperatini? bendrovi? apmokestinamam pelnui bendrovi? pelno mokestis netaikomas. Taigi šioms kooperatin?ms bendrov?ms taikoma mokes?i? lengvata, ? kuri? neturi teis?s pelno siekian?ios bendrov?s.

52 Iš DPR Nr. 601/1973 11 straipsnio matyti, kad tokia lengvata, kaip nagrin?jamoji pagrindin?se bylose, taikoma ne visiems ?kio subjektams, o suteikiama atsižvelgiant ? ?mon?s teisin? form?, t. y. ? tai, ar jos yra kooperatin?s bendrov?s, ar ne (šiuo klausimu žr. min?to Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.* 136 punkt?).

53 Taip pat reikia pažym?ti, kad pagalba gali b?ti atrankinio pob?džio pagal EB 87 straipsnio 1 dal? net ir tuo atveju, kai ji skirta visam ?kio sektoriui (žr., be kita ko, 1999 m. birželio 17 d. Sprendimo *Belgija prieš Komisij?*, C?75/97, Rink. p. I?3671, 33 punkt?).

54 Tod?l svarbu nustatyti, ar atleidimas nuo mokes?i?, kaip antai nagrin?jamas pagrindin?se bylose, gali suteikti pranašum? tam tikroms ?mon?ms arba tam tikr? prekį gamybai, palyginti su kitomis ?mon?mis, esan?iomis panašioje faktin?je ir teisin?je pad?tyje, atsižvelgiant ? bendrovi? pelno mokes?io sistema siekiam? tiksl?, t. y. bendrovi? pelno apmokestinim?.

55 Šiuo klausimu reikia pažym?ti, kad kooperatin?ms bendrov?ms, b?tent tokios formos, kuria buvo ?steigti pagrindin?se bylose nagrin?jami teis?s subjektai, taikomi konkret?s veikimo principai, jas aiškiai išskiriantys iš kit? ?kio subjekt?. Tiek S?jungos teis?s akt? leid?jas priimdamas Reglament? Nr. 1435/2003, tiek Komisija pranešime d?l kooperatini? bendrovi? skatinimo Europoje pabr?ž? šiuos specifinius požymius.

56 Šie požymiai, kaip nurodyta, be kita ko, min?to reglamento aštuntoje konstatuojamojoje dalyje, iš esm?s pasireiškia asmens pirmumo principu, kur? atspindi konkre?ios nuostatos d?l naryst?s, atsistatydinimo ir pašalinimo s?lyg?. Be to, to paties reglamento dešimtoje konstatuojamojoje dalyje nurodoma, kad likvidavimo atveju grynasis turtas ir rezervai turi b?ti perduoti kitam kooperatiniam subjektui, siekian?iam panaši? bendrais interesais grindžiam? tiksl?.

57 Kalbant apie kooperatini? bendrovi? valdym?, reikia pažym?ti, kad jos n?ra valdomos, atsižvelgiant ? išor?s investuotoj? interesus. Remiantis Reglamento Nr. 1435/2003 aštunta ir dešimta konstatuojamosiomis dalimis bei pranešimo d?l kooperatini? bendrovi? skatinimo Europoje 1.1 punktu, bendrov?s kontrol? lygiomis dalimis prisiima jos nariai, taip ?tvirtinant „vieno žmogaus – vieno balso“ taisykl?. Tod?l rezervai ir turtas yra valdomi bendrai, nedalomi ir turi b?ti naudojami bendriems nari? interesams.

58 Kalbant apie kooperatini? bendrovi? veikim?, reikia pažym?ti, kad atsižvelgiant ? asmens pirmumo princip? j? tikslas, kaip nurodyta, be kita ko, Reglamento Nr. 1435/2003 dešimtoje konstatuojamojoje dalyje ir pranešimo d?l kooperatini? bendrovi? skatinimo Europoje 1.1 punkte, yra j? nari?, kurie tuo pat metu yra naudotojai, klientai ar tiek?jai, abipus? nauda, tod?l kiekvienas narys gauna naudos iš kooperatyvo veiklos, atsižvelgiant ? jo dalyvavim? jame ir sandorius, sudarytus su šia bendrove.

59 Be to, kaip nurodyta to paties pranešimo 2.2.3 punkte, kooperatin?s bendrov?s neturi galimyb?s arba turi ribot? galimyb? naudotis kapitalo rinkomis, tod?l j? pl?tra priklauso nuo nuosav? l?š? ar kredit?. Taip yra d?l to, kad kooperatini? bendrovi? akcijos n?ra kotiruojamos akcij? biržoje ir tod?l jomis neprekiuojama. Be to, kaip matyti ir iš Reglamento Nr. 1435/2003

dešimtos konstatuojamosios dalies, skolinto kapitalo ir akcinio kapitalo palėkanos yra ribotos, todėl investavimas į kooperatinę bendrovę ne toks naudingas.

60 Dėl šios priežasties tokio specifinio tipo bendrovei pelno marža yra daug mažesnė nei kapitalo bendrovei, galinti geriau prisitaikyti prie rinkos reikalavimų.

61 Taigi atsižvelgiant į specifines kooperatinių bendrovių savybes konstatuotina, kad iš principo negalima laikyti, jog gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, yra faktinė ir teisinė padėtyje, panašioje į komercinių bendrovių padėtį, tačiau su sąlyga, kad jos veikia savo narių ekonominiais interesais ir jų santykiai su nariais yra ne išimtinai komerciniai, bet asmeniniai, jų nariams aktyviai dalyvaujant ir turint teisę į sąžiningą ekonominės veiklos rezultatų paskirstymą.

62 Gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės, pasižyminčios kitokiomis savybėmis nei būdingos šio tipo bendrovėms, iš tiesų nesiektų savitarpio pagalbos tikslo ir todėl jas reikėtų skirti nuo modelio, apibūdinto Komisijos pranešime dėl kooperatinių bendrovių skatinimo Europoje.

63 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas ginčų, dėl kurių jis turi priimti sprendimą, aplinkybes, turi patikrinti, ar, remiantis šio sprendimo 55–62 punktuose nustatytais kriterijais, pagrindinėse bylose nagrinėjamos gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės iš tiesų yra padėtyje, panašioje į tą, kurioje yra pelno siekiančios bendrovės, kurioms taikomas bendrovei pelno mokestis.

64 Jeigu nacionalinis teismas prieitų prie išvados, kad pirmesniame punkte nurodyta sąlyga jo nagrinėjamuose ginčuose iš tiesų yra tenkinama, remiantis Teisingumo Teismo praktika dar reikėtų nustatyti, ar tokį atleidimą nuo mokesčių, kaip nagrinjamasis pagrindinėse bylose, pateisina sistemos, kuriai jis priklauso, pobūdis ar bendra struktūra (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Adria-Wien Pipeline ir Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke* 42 punktą).

65 Taigi priemonė, kuri yra bendros mokesčių sistemos taikymo išimtis, gali būti pateisinama, jei atitinkama valstybės narė gali rodyti, kad ši priemonė tiesiogiai kyla iš jos mokesčių sistemos pagrindinių ar svarbiausių principų (žr. minėto Sprendimo *Portugalija prieš Komisiją* 81 punktą).

66 Tokiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia pateikti toliau nurodytas gaires, kad jis galėtų veiksmingai išspręsti nagrinjamus ginčus.

67 Iš pradžių reikia priminti, jog Teisingumo Teismas yra ne kartą nusprendęs, kad tikslo, kurio siekiama įsikišant valstybei, nepakanka, kad šie įsikišimai automatiškai nebūtų laikomi „pagalba“, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnį (žr., be kita ko, 2008 m. gruodžio 22 d. Sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją*, C-487/06 P, Rink. p. I-10505, 84 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

68 EB 87 straipsnio 1 dalyje nedaromas skirtumas tarp valstybės įsikišimų pagal jų priežastis ar tikslus, tačiau jie apibrėžiami pagal poveikį (minėto Sprendimo *British Aggregates prieš Komisiją* 85 punktą ir jame nurodyta teismo praktiką).

69 Taip pat reikia priminti, kad priemonė, kuria nustatoma bendros mokesčių sistemos taikymo išimtis, gali būti pateisinama, jeigu ji tiesiogiai kyla iš minėtos mokesčių sistemos pagrindinių ar svarbiausių principų. Šiuo klausimu turi būti daromas skirtumas tarp, viena vertus, konkrečios mokesčių sistemos tikslų, kurie jai nebūdingi, ir, kita vertus, pačių mokesčių sistemai būdingų mechanizmų, kurie yra būtini siekiant šio tikslo (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *Portugalija prieš Komisiją* 81 punktą).

70 Todėl atleidimui nuo mokesčių, kylančiam iš mokesčių sistemai, kuriai jis priklauso, nebūdingo tikslo, negalima netaikyti EB 87 straipsnio 1 dalies reikalavimų.

71 Tada, kaip matyti iš pranešimo dėl tiesioginio verslo apmokestinimo 25 punkto, Komisija mano, jog nacionalinės mokesčių sistemos pobūdžiu arba bendra struktūra galima tinkamai remtis norint pateisinti tai, kad kooperatinės bendrovės, kurios nepaskirsto viso savo pelno nariams, nėra apmokestinamos kooperatyvo lygmeniu, jei apmokestinami jų nariai.

72 Galiausiai, kaip nurodyta Komisijos rašytinėse pastabose, ji taip pat mano, kad nacionalinės priemonės negalima tinkamai pateisinti nagrinėjamos mokesčių sistemos pobūdžiu arba bendra struktūra, kai pagal ją leidžiama neapmokestinti pelno, uždirbto iš prekybos su trečiaisiais asmenimis, kurie nėra kooperatyvo nariai, arba atskaityti sumas, pervestas tokiems asmenims kaip atlyginimas.

73 Be to, reikia užtikrinti, kad būtų laikomasi reikalavimo, jog tam tikra nuolaida atitiktų ne tik nagrinėjamai mokesčių sistemai būdingas savybes, bet ir šios sistemos gyvendinimą.

74 Todėl atitinkama valstybė narė turi sukurti ir taikyti kontrolės ir priežiūros procedūras tam, kad būtų užtikrinta kooperatinė bendrovei naudai nustatytų specifinių mokestinių priemonių atitiktis mokesčių sistemos logikai ir bendrai struktūrai ir išvengta to, kad tokio subjektai šių specifinių teisinę formą rinksis turėdami vienintelį tikslą pasinaudoti mokesčių lengvatomis, numatytomis tokio tipo bendrovėms. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar šis reikalavimas vykdytas pagrindinėse bylose.

75 Bet kuriuo atveju tam, kad atleidimų nuo mokesčių, kaip antai nagrinėjamas pagrindinėse bylose, būtų galima pateisinti atitinkamos valstybės narės mokesčių sistemos pobūdžiu arba bendra struktūra, taip pat reikia užtikrinti, kad jis atitiktų proporcingumo principą ir neviršytų to, kas būtina, t. y. nebūtų galimybės teisėtai tikslą pasiekti mažesnio masto priemonėmis.

76 Atsižvelgdamas į visų šų Sąjungos teisės išaiškinimą, Teisingumo Teismo pateiktą šio sprendimo 64–75 punktuose, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų įvertinti, ar pagrindinėse bylose nagrinėjamoms gamybos ir darbo kooperatinėms bendrovėms numatytos mokesčių lengvatos yra pateisinamos atitinkamos mokesčių sistemos pobūdžiu ir bendra struktūra.

Dėl sąlygų, susijusių su tokia valstybių narių tarpusavio prekybai ir konkurencijos iškreipimu

77 EB 87 straipsnio 1 dalimi draudžiama pagalba, kuri daro tokia valstybių narių tarpusavio prekybai ir iškreipia arba gali iškreipyti konkurenciją.

78 Vertinant, ar nacionalinė priemonė galima laikyti valstybės pagalba, reikia ne konstatuoti, kad nagrinėjama pagalba turėtų realios tokios valstybių narių tarpusavio prekybai ar kad ji realiai iškreipia konkurenciją, o tik išsiaiškinti, ar tokia pagalba gali daryti poveikį tokiai prekybai ir iškreipyti konkurenciją (2004 m. balandžio 29 d. Sprendimo *Italija prieš Komisiją*, C-372/97, Rink. p. I-3679, 44 punktą; 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Unicredito Italiano*, C-148/04, Rink. p. I-11137, 54 punktą ir minėto Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.* 140 punktą).

79 Konkrečiai kalbant, kai valstybės narės suteikta pagalba sustiprina įmonės padėtį, palyginti su kitomis Bendrijos vidaus prekyboje konkuruojančiomis įmonėmis, reikia laikyti, kad pagalba turėtų tokios šiai prekybai (žr., be kita ko, minėto Sprendimo *Unicredito Italiano* 56 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką ir minėto Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze ir kt.* 141 punktą).

80 Šiuo atžvilgiu nebūtina, kad įmonė pagalbos gavėja pati dalyvautų Bendrijos vidaus

prekyboje. Kai valstybės narė šomenei suteikia pagalbą, veiklos mastai valstybės viduje gali būti išlaikyti arba išaugti, ir dėl to kitose valstybėse narėse šisikrusi šomoni galimybės pateikti šios valstybės narės rinkoje gali sumažėti. Be to, pagalba šomenei, kuri iki tol nedalyvavo Bendrijos vidaus prekyboje, gali sudaryti sąlygas jai pateikti kitos valstybės narės rinkoje (minėto Sprendimo *Unicredito Italiano* 58 punktą ir minėto Sprendimo *Cassa di Risparmio di Firenze* ir kt. 143 punktą).

81 Todėl reikia konstatuoti, kad mokesčių nuolaidos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, gali daryti tokias valstybių narių tarpusavio prekybos ir iškraipyti konkurenciją, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį.

82 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, pateiktus klausimus, performuluotus šio sprendimo 38 punkte, reikia atsakyti, kad gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės pagal tokią nacionalinę nuostatą, kaip antai DPR Nr. 601/1973 11 straipsnis, taikomas atleidimas nuo mokesčių, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, yra „valstybės pagalba“, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, tik jeigu tenkinamos visos šios nuostatos taikymo sąlygos. Kiek tai susiję su tokia situacija, dėl kurios kilo ginčai, nagrinėjami prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, šis teismas turės konkrečiai įvertinti, ar atitinkamas atleidimas nuo mokesčių nėra atrankinio pobūdžio, ir tai, ar jį galima pateisinti nacionalinės mokesčių sistemos, kuriai jis priklauso, pobūdžiu arba bendra struktūra, visų pirma nustatydamas, ar pagrindinėse bylose nagrinėjamos kooperatinės bendrovės iš tiesų yra padėtyje, panašioje į tą, kurioje yra kiti tokio subjektai, kuriai pelno siekiančių teisės subjektų forma, ir, jei taip, ar palankesnis minėtų kooperatinių bendrovių apmokestinimas, pirma, yra būdingas atitinkamoje valstybėje narėje taikomos mokesčių sistemos pagrindiniams principams ir, antra, atitinka nuoseklumo ir proporcingumo principus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

83 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

Gamybos ir darbo kooperatinės bendrovės pagal tokią nacionalinę nuostatą, kaip antai 1973 m. rugsėjo 29 d. Respublikos Prezidento dekreto Nr. 601 dėl mokesčių lengvatų versijos, galiojusios 1984–1993 m., 11 straipsnis, taikomas atleidimas nuo mokesčių, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, yra „valstybės pagalba“, kaip tai suprantama pagal EB 87 straipsnio 1 dalį, tik jeigu tenkinamos visos šios nuostatos taikymo sąlygos. Kiek tai susiję su tokia situacija, dėl kurios kilo ginčai, nagrinėjami prašymų priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo, šis teismas turės konkrečiai įvertinti, ar atitinkamas atleidimas nuo mokesčių nėra atrankinio pobūdžio, ir tai, ar jį galima pateisinti nacionalinės mokesčių sistemos, kuriai jis priklauso, pobūdžiu arba bendra struktūra, visų pirma nustatydamas, ar pagrindinėse bylose nagrinėjamos kooperatinės bendrovės iš tiesų yra padėtyje, panašioje į tą, kurioje yra kiti tokio subjektai, kuriai pelno siekiančių teisės subjektų forma, ir, jei taip, ar palankesnis minėtų kooperatinių bendrovių apmokestinimas, pirma, yra būdingas atitinkamoje valstybėje narėje taikomos mokesčių sistemos pagrindiniams principams ir, antra, atitinka nuoseklumo ir proporcingumo principus.

Parašai.

*Proceso kalba: ital?.